

En dag på jobbet

TEXT & BILD: JANE KARLSSON

Norra Afghanistan. Det låter överkligt. Vad gör jag i norra Afghanistan under uppblåsande konflikt och blommande körsbärsträd? Vi ser inget av den, konflikten, kanske en antydan, något vapen. Vi möter aldrig något hot, bara nyfikenhet.

Jag reser med dr Sarah Fane, grundare av den brittiska organisationen *Afghan Connection* som är SAKs partner i vänskoleprojektet. Med sig har hon sin kollega David Pemberton och Miles Amooore, journalist från England. Och så jag SAKs vänskoleprojektledare i fält. Dr Fane, Sarah, har varit i Afghanistan flera gånger.

Vi reser upp till norr för att besöka skolor och skolor besöker vi. Främst står skolor som är med i vänskoleprojektet på schemat men också några där *Afghan Connection* ska hjälpa till med nya skolbyggnader. Vart vi än kommer så blir stämningen uppsluppen efter att den första blygheten lagt sig. Det är inte utan att jag känner mig lite som jultomten när jag delar ut kort och brev från skolbarnen i England till de afghanska eleverna.

FÖRSTA DAGEN, lördag, på väg från Kabul till Taloqan besöker vi Shar-e-Kohnaskolan i Baghlanprovinsen. Vi är försenade, barnen har väntat och de börjar svärma runt oss. Några utvalda barn håller tal klädda i traditionella dräkter. Det är lite extra uppspelt på Shar-e-Khona eftersom det dessutom är den första dagen på skolåret. I Afghanistan börjar skolan efter det nyåret, den 21 mars, i de skolor som ligger i områden med kallt klimat. De andra, de som ligger i varmare områden har ungefär samma terminer som våra svenska skolor.

De är olika de afghanska skolorna. Precis som i Sverige har varje skola sin egen karaktär. Präglade av samhället runt om, lärarna och själv-

klart av eleverna. Toot Mazar-skolan som vi besöker nästa dag är stillsamare. Det är en pojkskola med, som så ofta i Afghanistan, fler läsvilliga pojkar än bänkar i klassrummen. Här gör rektorn ett starkt intryck. Han är framåt och ivrig att diskutera det afghanska skolsystemet, utbildningsmyndigheterna och SAKs roll i utvecklingen. Så diskussionsvillig att han bjuder hem oss på lunch. Innan vi åker tillbaka till skolan får jag och Sarah möjlighet att smyga ned i köket och ut på bakgården där familjens kvinnor samlats. Att vi kommer till dem uppskattas, de skrattar, kramas om och pratar. Tyvärr är min dari än så länge minst sagt begränsad och kvinnorna talar ingen engelska.

PÅ MÅNDAGEN är det dags att besöka Kunduz och *Community Rehabilitation and Development Centre*. Centret har ingen vänskola ännu men vi berättar om projektet för Hamidullah som är ansvarig för verksamheten och han vill gärna att de ska vara med så nu letar Sarah efter en passande vänskola, kanske en skola för hörselskadade, i England. Samma dag hinner vi också med Sari-Sang skolan. Vi kommer när första skiftet just ska gå hem men vi hinner prata lite med småflickorna och dela ut bokmärken som flickorna på deras vänskola St. Catherines School gjort åt dem. Att dela skoldagen i två skift, ibland till och med tre, är ett sätt för skolorna att hinna med alla elever och eftersom många bor långt från skolan har de inte möjligheten att stanna en hel dag. De måste hinna hjälpa sina föräldrar också, i hem och jordbruk.

NÄSTA DAG gör vi en lång resa, fyra timmar mycket ”bumpy road” enkel väg, för att besöka *Sayed Zuhorudin Shahid Boys School* (vänskola till Polhemskolan i Lund) för att diskutera den nya skolbyggnaden för flickor som ska byggas i närheten av pojkskolan.

Flickskolan Sari-Sang.

Afghan Connection samlar in pengar till skolbyggen, bland annat med hjälp av de engelska vänskolorna, och när de har tillräckligt för att bygga en skola ber Sarah SAK om hjälp med genomförandet. På "Zuhrodin Boys" råder det full aktivitet. Även här sitter många klasser ute under tält för att skolan är för liten.

PÅ ONSDAGEN gör vi vårt sista skolbesök i norr. Målet är Jari Sha Baba en flickskola med över 1 000 elever. På gården innanför murarna har man nyligen planterat träd och buskar, det är en del av SAKs koncept. Omgivningen, miljön både inne och ute ska vara god på skolorna. Tyvärr finns här ingen plats för sportaktiviteter men skolledningen är tveksam till om föräldrarna skulle tillåta sport på schemat. Badakhshanprovinsen där skolan ligger är ett konservativt område och man får ta små steg mot förändring av flickor och kvinnors rättigheter.

Flickorna rusar runt oss med slöjorna böljande och händerna dras ofta till ansiktet för att dölja en fnittrande mun. Jag och Afghanistan har smekmånad. Jag vill åka till varenda avkrok. Samtidigt vill jag inte vara den som blir överväldigad av det vackra

Pojkskolan Sayed Zuhorudin Sahid.

och vänliga. Problemen i Afghanistan är många. Många av skolorna är för små och de övertaliga läsvilliga trängs ofta i tält. Kanske kände jag mig lite som jultomten men också oerhört tomhänt. Jag får kämpa för att se det positiva, att se att vi gör något bra. Varje litet steg mot förbättring, varje barn i skola, varje kontakt med världen utanför gör sitt lilla till.

Det är så svårt att förstå. Hur de kan de stå sida vid sida i detta ödmjuka och gästvänliga samhälle? Körsbärsblommen, konflikterna och konservatismen. ■

Jane Karlsson är assisterande rådgivare för SAKs vänskoleprojekt. Jane har arbetat och bott i Kabul i cirka ett halvår.

